

УДК 330.131.7:631.11(477.62)
Лохман Н. В.,
канд. екон. наук, доц.,

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: LokhmanNV@mail.ru

ОЦІНКА РИЗИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АГРОДОМ 2»

UDC 330.131.7:631.11(477.62)
Lokhman N. V.,
Candidate of Economics,
Associate Professor,

Donetsk National University
of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: LokhmanNV@mail.ru

RISK ASSESSMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF DONETSK REGION ON THE EXAMPLE OF LLC «AGRODOM 2»

***Мета.** Мета статті полягає у розробці та апробації методики визначення ризиків сільськогосподарських підприємств Донецького регіону на прикладі ТОВ «Агродом 2».*

***Методи.** У процесі дослідження використано: методи теоретичного узагальнення і порівняння, аналізу і синтезу (для визначення специфіки оцінки ризиків сільськогосподарської галузі), статистичний (для аналізу соціально-економічного розвитку регіону), табличний (для представлення методик оцінки ризиків сільськогосподарських підприємств).*

***Результати.** На підставі проведеного дослідження проаналізовано види ризиків та методи їх зниження на сільськогосподарському підприємстві, запропоновано методику оцінювання ризиків на підприємстві, яка має охоплювати: моніторинг і аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів ризику з метою ранжування факторів ризику за імовірністю ризику та ступенем ризику; експертну оцінку рівня ризику і прийнятності ризику за чинниками, які характеризують господарську діяльність підприємства даної галузі; розробку заходів щодо зниження ризиків на підприємстві.*

***Ключові слова:** сільськогосподарське підприємство, ризик, фактори ризику, заходи зниження ризиків, експертна оцінка, середовище підприємства.*

Постановка проблеми і її зв'язок з найважливішими науковими та практичними завданнями. Сільське господарство в Україні завжди було одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Це пов'язано із значним впливом як загальних макроекономічних, мезоекономічних, мікроекономічних чинників, так і специфічних для сільського господарства: кліматичних, біологічних, часових, інших чинників.

Варто зазначити, що сьогодні має місце ще і військовий ризик, який є найвпливовішим для ряду підприємств. Якщо розглядати різноманітність і ступінь ризиків, які мають місце на підприємствах цієї галузі, що знаходяться в Донецькому регіоні, то стає зрозумілим, що вплив ризиків є визначальним в прийнятті будь-якого

рішення на цих підприємствах. Так, зрозуміло, що оцінка і мінімізація ризиків – необхідна складова частина функціонування і розвитку будь-якого підприємства цієї галузі.

Проблема визначення і оцінки ризиків розглядається в літературі, здебільшого, з точки зору математичних методів, теорії імовірності, математичної статистики, імітаційного моделювання тощо. Ці методи носять об'єктивний характер, але супроводжуються деякими труднощами: збір різноманітної необхідної інформації, складність представлених методик, відсутність фахівців, спроможних використати на практиці ці методи.

Наявні сьогодні підходи і методики оцінки ризиків дуже різноманітні. При виборі конкретної методики оцінювання ризиків мають місце якісні і кількісні методи оцінки ризику, які взаємодоповнюють один одного виду.

Отже, в складних, а часом і критичних умовах, функціонування сільськогосподарських підприємств Донецького регіону, особливо гострим стає питання оцінки ризиків.

Так, зрозуміло, що оцінка і мінімізація ризиків – необхідна складова частина функціонування і розвитку будь-якого підприємства цієї галузі.

Проблема визначення і оцінки ризиків розглядається в літературі, здебільшого, з точки зору математичних методів, теорії імовірності, математичної статистики, імітаційного моделювання тощо. Ці методи носять об'єктивний характер, але супроводжуються деякими труднощами: збір різноманітної необхідної інформації, складність представлених методик, відсутність фахівців, спроможних використати на практиці ці методи.

Наявні сьогодні підходи і методики оцінки ризиків дуже різноманітні. При виборі конкретної методики оцінювання ризиків мають місце якісні і кількісні методи оцінки ризику, які взаємодоповнюють один одного виду.

Отже, в складних, а часом і критичних умовах, функціонування сільськогосподарських підприємств Донецького регіону, особливо гострим стає питання оцінки ризиків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу в своїх роботах приділяли характеристиці ризиків в галузі сільського господарства науковці: Своїнски Э., Резніченко Д. В., Ахмедова И. Д. та ін.

Ризик варто трактувати як об'єктивну економічну категорію, притаманну всім видам економічної діяльності, яка має відношення між людьми в процесі їх економічної діяльності, коли її результати в силу об'єктивних причин є невизначеними.

Особливості ризиків в сільському господарстві пов'язані з його специфічним циклом і труднощами внесення змін до вже ужитих заходів, слабкими позиціями виробників на ринку, великою непередбачуваністю умов виробництва. У зв'язку з цим в сільському господарстві найбільший вплив мають такі групи ризику: природно-технічні (несприятливі кліматичні умови, зниженням вироблення машин); технологічні (освоєння нових технологій); організаційні (зміни в організації виробництва, системі управління); економічні причини; загальні, що впливають із соціально-економічних змін; специфічні, пов'язані з коливаннями цін [1].

Ризик аграрного бізнесу визначає ряд факторів, таких як: сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології тощо [2].

Ефективне оцінювання ризиків містить передбачення і прогнозування можливих труднощів і планування заходів, з метою зменшення несприятливих наслідків, а не просто реагування на несприятливі події після того, як вони вже сталися. Отже, два первинних аспекти ризику:

– передбачення і прогнозування можливостей настання несприятливих умов господарювання і розробка заходів, спрямованих на зменшення ймовірності прояви таких подій;

– розробка заходів, спрямованих на зниження несприятливих наслідків, у разі якщо вони вже відбулися [3].

Так, сучасні автори приділяють достатньо уваги теоретичним аспектам оцінювання ризиків в сільському господарстві, однак в тих умовах, що склалися, слід застосовувати різноманітні методики оцінки ризиків зрозумілі фахівцям-практикам.

Вивчення спеціальної наукової літератури дозволила зробити висновок про специфічність чинників ризику в сільськогосподарській галузі, але методика оцінки ризиків сільськогосподарських підприємств Донецького регіону потребує особливої уваги, що і обумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою статті є розробка та апробація методики визначення ризиків сільськогосподарських підприємств Донецького регіону на прикладі ТОВ «Агродом 2».

Виклад основного матеріалу досліджень.

Сільське господарство, як і будь-яка інша галузь економіки, має свої особливості, які зумовлюють певну специфіку проявів ризиків у ньому, і які слід ураховувати при дослідженні цих ризиків [4].

Макро- та мезоризики сільськогосподарського напряму пов'язані із економічними показниками розвитку галузі та регіону.

Обсяг сільськогосподарського виробництва Донецької області (без урахування частини зони проведення антитерористичної операції) за 2015 рік у порівнянні з 2014 роком зменшився на 34,7%. Валовий збір зернових і зернобобових культур склав 2015 року 1,5 млн т (у вазі після доробки) і зменшився, як порівняти з попереднім роком на 35,0%. Валовий збір соняшнику зменшився на 28,4%, склавши 529,8 тис. т (у вазі після доробки). Картоплі накопано 397,7 тис. т, що менше, ніж рік тому на 48,9%. Валовий збір овочів зменшився в 2,3 рази, склавши 208,0 тис. т. Плодів і ягід 2015 року зібрано 105,3 тис. т, що менше, ніж у попередньому році, на 14,3%. Виробництво м'яса (реалізація худоби та птиці на забій у живій вазі) 2015 року склало 130,7 тис. т, що менше попереднього року на 14,0%. Надой молока, склавши за 2015 рік 227,8 тис. т, зменшилися в порівнянні з 2014 роком на 19,5%. Яєць 2015 року отримано 617,9 млн шт., що менше, ніж 2014 року в 2,7 рази.

Поголів'я великої рогатої худоби, склавши на 1 січня 2016 року 72,1 тис. голів, скоротилося в порівнянні з початком 2015 року на 23,8%, зокрема, поголів'я корів зменшилося на 24,0% і склало 37,6 тис. голів. Зменшилася на 7,1% чисельність свиней і склала на початок січня ц. р. 444,6 тис. голів. Поголів'я птиці на 1 січня 2016 року склало 3,7 млн голів, що менше, ніж рік тому на 35,4% [6].

Отже, запропоновані дані свідчать про постійні динамічні зміни в досліджуваній галузі, ці зміни викликані різноманітними факторами, зокрема факторами ризику.

Оцінку ризиків на досліджуваному підприємстві варто розпочати з моніторингу і аналізу зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на ризик. За результатами такого моніторингу можливо здійснити ранжування факторів ризику за критеріями: імовірності ризику та ступеня ризику. Результати моніторингу пропонується представити за допомогою карти факторів ризику (рис. 1). Це необхідно для прийняття управлінських рішень відносно постійного відстеження тих факторів, що являють собою джерело імовірного настання ризику високого та середнього ступеня.

	Характеристика імовірності ризику	Мінімальна	Мала	Незначна	Значна	Висока
Характеристика ступеня ризику	Відсутність ризику	Фактори, що не потребують великої уваги при здійсненні моніторингу				
	Низький					
	Незначний					
	Середній	Фактори, що потребують великої уваги при здійсненні моніторингу				
	Високий					

Рисунок 1 – Карта факторів ризику в залежності від імовірності ризику та ступеня ризику

Примітка. Розроблено автором на основі власних досліджень.

Наступним етапом має стати оцінка ризиків, яка передбачає експертну оцінку рівня ризику і прийнятності ризику за чинниками, які характеризують господарську діяльність підприємства даної галузі. Результати аналізу факторів ризику ТОВ «Агродом 2» надано в таблиці 1. Аналіз факторів ризику ТОВ «Агродом 2» надано в таблиці 2.

Таблиця 1 – Оціночна шкала ризиків підприємства

Характеристика показників ризиків	Бали		
	1	2	3
Рівень ризику	Низький	Середній	Високий
Прийнятність ризику	Ризик прийнятний	Низька прийнятність ризику	Ризик не прийнятний
Показник зони ризику	$1 \leq 3$	$3,1 \leq 6$	$6,1 \leq 9$
	Зона прийнятного ризику	Зона критичного ризику	Зона катастрофічного ризику

Примітка. Розроблено автором на основі власних досліджень.

Таблиця 2 – Аналіз факторів ризику ТОВ «Агродом 2», бали

Види ризиків		Рівень ризику, p_i	Прийнятність ризику, W_i	Показник зони ризику, $p_i * W_i$
Макроризики	1.1 Інфляційний ризик.	2,3	2,5	5,75
	1.2 Валютний ризик.	2,4	2,1	5,04
	1.3 Ризик зміни нормативів до сільгосппродукції.	2,33	2,44	5,685
	1.4 Політичний ризик.	2,44	2,3	5,612
	1.5 Ризик законодавчих змін землі власності.	2,01	1,7	3,417
Мезоризики	1.6 Екологічний ризик.	2,01	2	4,02
	Усереднена оцінка макроризиків	2,248	2,17	4,886
	2.1 Природно-кліматичний ризик.	2,1	2,3	4,83
	2.2 Військовий ризик.	2,7	2,4	6,4
	2.3 Інвестиційний ризик.	2,4	2,1	6,04
	2.4 Збутовий ризик.	2,5	2,4	5,04
	2.5 Конкурентний ризик.	2,4	2,7	6,52
	2.6 Страховий ризик.	2,7	2,3	6,21
	2.7 Ціновий ризик.	2,2	2,44	5,368
Усереднена оцінка мезоризиків	2,227	2,44	5,16	

Продовження таблиці 2

Мікроризики	3.1 Часовий ризик.	2,03	2,06	4,182
	3.2 Біологічний ризик.	2,14	2,3	4,922
	3.3 Ризик цілісності.	2,4	2,01	4,824
	3.4 Фінансовий ризик.	2,16	2,31	4,99
	3.5 Комерційний ризик.	2,15	2,7	5,805
	3.6 Ризик недоотримання доходів.	2,01	2	4,02
	3.7 Кредитний ризик.	2,2	2	4,4
	3.8 Технічний ризик.	2,11	2,1	4,431
	3.9 Ризик банкрутства.	2	2,12	4,24
	Усереднена оцінка мікроризиків	2,2	2,21	4,859
Загальна усереднена оцінка ризиків	2,224	2,19	4,973	

Оцінка ризиків ТОВ «Агродом 2» свідчить, що підприємство не має ризиків, які б увійшли до зони прийняттого ризику; до зони катастрофічного ризику, на думку експертів, варто виокремити військовий, інвестиційний, конкурентний, страховий ризики, усі інші ризики віднесені до зони критичного ризику.

Останнім етапом оцінки ризиків є розробка заходів щодо зниження ризиків на підприємстві, яка повинна передбачати вибір із загальної маси методів зниження ризиків тих, використання яких є більш доцільним, тобто їх використання може призвести до бажаного результату, та для реалізації яких підприємство має необхідний потенціал.

Методами, що необхідно розглядати в якості альтернативних є: профілактичні методи, метод ухилення від ризику, метод вертикальної інтеграції, метод диверсифікації ризиків, метод локалізації джерел ризику, метод компенсації ризиків, метод агрострахування ризиків.

Оцінку методів зниження ризику, доцільно здійснювати експертним шляхом використовуючи наступну формулу:

$$Pr_m = Dv \times Zv, \quad (1)$$

де Pr_m – прийнятність використання певного методу зниження ризику;

Dv – доцільність використання певного методу зниження ризику;

Zv – забезпеченість використання (наявність необхідного потенціалу) певного методу зниження ризику.

Вибір методів зниження ризику, доцільно здійснювати експертним шляхом, використовуючи оціночну шкалу, надану в таблиці 3. Варто зазначити, що обирати необхідно ті методи зниження ризиків господарської діяльності, які отримали високу і середню оцінку прийнятності використання.

Таблиця 3 – Оціночна шкала методів зниження ризиків

Характеристика показників методів зниження ризиків	Бали		
	1	2	3
Доцільність використання певного методу	Низька	Середня	Висока
Забезпеченість використання певного методу	Не достатня	Часткова	Достатня

Продовження таблиці 3

Прийнятність використання певного методу зниження ризику	$1 \leq 3$	$3,1 \leq 6$	$6,1 \leq 9$
	Низька	Середня	Висока

Примітка. Розроблено автором на основі власних досліджень.

Проведені дослідження доцільності і забезпеченості використання певних методів зниження ризику господарської діяльності надали можливість розробити рекомендації щодо використання підприємством методів зниження ризиків господарської діяльності (табл. 4)

Таблиця 4 – Оцінка методів зниження ризиків ТОВ «Агродом 2», бали

Види ризиків		Прийнятність використання методів зниження ризиків						
		Профілактичні	Ухилення від ризику	Вертикальна інтеграція	Диверсифікації	Локалізації джерел ризику	Компенсації	Агрострахування
Макроризики	1.1 Інфляційний ризик.	6,58	8,22	3,14	6,57	3	5,55	5,22
	1.2 Валютний ризик.	6,35	7,21	3,25	6,14	3	5,68	4,69
	1.3 Ризик зміни нормативів до сільгосппродукції.	6,47	7,36	3,68	5,74	3	5,34	4,06
	1.4 Політичний ризик.	6,32	6,11	3,45	4,35	3	5,61	3,78
	1.5 Ризик законодавчих змін земле власності.	5,21	6,32	3,58	5,21	3	5,98	4,85
	1.6 Екологічний ризик.	3,98	6,47	3,98	3,94	3	5,01	3,21
	Усереднена оцінка макроризиків	5,8183	6,9483	3,5133	5,325	3	5,528	4,301
Мезоризики	2.1 Природно-кліматичний ризик.	7,25	8,56	5,64	7,69	3,58	4,65	7,25
	2.2 Військовий ризик.	8,11	7,66	5,69	7,66	3,32	3,58	7,88
	2.3 Інвестиційний ризик.	8,25	7,51	5,02	7,63	3,65	5,69	5,02
	2.4 Збутовий ризик.	7,36	7,32	5,23	7,25	3,58	5,21	6,77
	2.5 Конкурентний ризик.	7,63	8,02	5,33	8,21	3,65	4,23	4,03
	2.6. Страховий ризик.	8,25	8,31	5,66	8,23	3,74	3,62	6,15
	2.7. Ціновий ризик.	8,36	8,41	5,41	8,56	3,9	5,63	6,14
	Усереднена оцінка мезоризиків	7,6485	7,8428	4,866	7,956	3,5465	4,483	5,873
Види ризиків		Прийнятність використання методів зниження ризиків						
		Профілактичні	Ухилення від ризику	Вертикальна інтеграція	Диверсифікації	Локалізації джерел ризику	Компенсації	Агрострахування
Мікроризики	3.1 Часовий ризик.	7,89	6,36	5,3	3,69	3,54	3	4,02
	3.2 Біологічний ризик.	8,11	7,23	3	3,54	3,65	3	3
	3.3 Ризик цілісності.	8,06	7,77	3	3,68	3,85	3	3
	3.4 Фінансовий ризик.	7,88	7,69	4,66	7,69	3,78	6,14	6,56
	3.5 Комерційний ризик.	7,56	7,54	5,63	7,35	3,96	7,23	5,47
	3.6 Ризик недоотримання доходів.	7,23	8,26	6,14	7,65	3,87	5,56	4,36
	3.7 Кредитний ризик.	7,51	8,21	3,98	8,21	3,55	4,55	6,95
	3.8 Технічний ризик.	7,56	7,54	3,85	6,48	3,74	3,87	5,36
	3.9 Ризик банкрутства.	6,25	8,03	4,78	8,01	3,98	5,02	7,05
	Усереднена оцінка мікроризиків	7,7038	7,7762	4,895	7,21	3,70875	4,623	5,563
	Загальна усереднена оцінка	6,761	7,3622	4,2041	6,267	3,35438	5,076	4,932

Примітка. Розроблено автором на основі власних досліджень.

Результати проведеної оцінки методів зниження ризиків на предмет прийнятності їх використання дозволили зробити наступні висновки: на досліджуваному підприємстві найвищу оцінку прийнятності використання для зниження макроризиків господарської діяльності отримали профілактичні методи та методи ухилення від ризику, для зниження мезоризиків – диверсифікація, а для зниження мікроризиків – профілактичні методи та методи ухилення, диверсифікації та компенсації ризиків.

Отже, оцінка ризиків на підприємстві ТОВ «Агродом 2» свідчить про їх різноманітність, достатньо високий ступінь впливу на результати діяльності та необхідність застосовувати певний набір зниження ризиків.

Висновки. Таким чином, на основі проведених досліджень, зроблено такі висновки:

– сільське господарство, як і будь-яка інша галузь економіки, має свої особливості, які зумовлюють певну специфіку проявів ризиків у ньому, дані особливості необхідно враховувати при дослідженні цих ризиків;

– оцінювання ризиків на підприємстві має охоплювати: моніторинг і аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів ризику з метою ранжування факторів ризику за імовірністю ризику та ступенем ризику; експертну оцінку рівня ризику і прийнятності ризику за чинниками, які характеризують господарську діяльність підприємства даної галузі; розробку заходів щодо зниження ризиків на підприємстві, що передбачає вибір із загальної маси методів зниження ризиків тих, використання яких є більш доцільним, тобто їх використання може призвести до бажаного результату, та для реалізації яких підприємство має необхідний потенціал;

– аналіз факторів ризику ТОВ «Агродом 2» показав, що підприємство не має ризиків, які б увійшли до зони прийнятної ризику, а до зони катастрофічного ризику визначено: військовий, інвестиційний, конкурентний, страховий ризику. Усі інші ризики визначені до зони критичного ризику.

На досліджуваному підприємстві найвищу оцінку прийнятності використання зниження макроризиків господарської діяльності отримали профілактичні методи та методи ухилення від ризику, для зниження мезоризиків доцільно застосовувати – диверсифікацію, а для зниження мікроризиків – профілактичні методи та методи ухилення, диверсифікації та компенсації ризиків.

Список літератури/References

Своински Э. Управление рисками в сельскохозяйственной промышленности [Электронный ресурс] : автореф. дис. ... докт. экон. наук / Э.Своински; ФГОУ ВПО «Курская государственная сельскохозяйственная академия имени профессора И.И. Иванова». - Курск. 2009. – Режим доступа: <http://dislib.ru/ekonomika/18416-1-riskami-selskom-hozyaystve-polshi.php>.

Svoinski, E. (2009). *Upravlenie riskami v sel'skohozyaistvennoj promyshlennosti* [Risk assessment in the agricultural sector]. *Avtoreferat diss. dokt. econ. nauk* [Kursk State Agricultural Academy named after Professor I. Ivanova. [Dr.econ.sci.diss.]. Kursk. Available at: <http://dislib.ru/ekonomika/18416-1-riskami-selskom-hozyaystve-polshi.php>.

2. Резниченко Д.В. Риски у сільськогосподарському виробництві та методи управління ними [Електронний ресурс] // *Економіка / Економіка АПК*. – Режим доступа: http://rusnauka.com/23_NTP_2010/Economics/70419.doc.htm.

Reznichenko, D.V. (20104). *Ryzyky u silskohospodarskomu vyrobnytstvi* [Risks in agricultural production]. Available at: http://rusnauka.com/23_NTP_2010/Economics/70419.doc.htm

3. Ахмедова И.Д. Методы оценки и принципы управления риском в сельском хозяйстве [Электронный ресурс] / И.Д. Ахмедова. – Режим доступа: http://rusnauka.com/ONG/Economics/12_ahmedova%20i.d.doc.htm.

Akhmedova, I.D. *Metody ocenki i principy upravlenija riskom v sel'skom hozyajstve* [Methods of assessment and principles of management in agriculture]. Available at: http://rusnauka.com/ONG/Economics/12_ahmedova%20i.d.doc.htm.

4. Підходи до дослідження ризику в сільському господарстві // Економіка та підприємництво. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.big-lib.com/book/82>.

Pidkhody do doslidzhennia ryzyku v sil'skomu hospodarstvi [Approaches to risk study in agriculture]. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo* [Economics and Entrepreneurship]. Available at: <http://www.big-lib.com/book/82>.

5. Статистичний збірник «Основні макроекономічні показники Донецької області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2>.

Statystychnyi zbirnyk 'Osnovni makroekonomichni pokaznyky Donetskoi oblasti' [Statistic collection 'Key macroeconomic figures of Donetsk region'] (2016). Available at: <http://www.donetskstat.gov.ua/pres/presreliz.php?dn=0916&number=2>.

Дата надходження статті до редакції: 23. 10. 2016 р.

Objective. *The objective of the article is to develop and test methods of determining risks of agricultural enterprises of the Donetsk region on the example of LLC "Agrodom 2".*

Methods. *In the process of study methods of theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis (to determine the specific risk assessment of the agricultural sector), statistical (analysis of socio-economic development of the region), table (for submission of assessment of risks of agricultural enterprises) are applied.*

Results. *On the basis of the study the types of risks and methods of reducing them on an agricultural enterprise are analyzed; method of assessing risks in the enterprise, which should include: monitoring and analysis of internal and external risk factors with the aim of ranking risk factors according to risk probabilities and risk itself, is proposed; an expert evaluation of the level of risk and acceptability of risk factors that characterize the economic activity of enterprises of the industry and development of actions for decrease in risks at the enterprise are supplied.*

Key words: *agricultural enterprise, risk, risk factors, risk reduction, expert assessment, enterprise environment.*

Цель. *Цель статьи заключается в разработке и апробации методики определения рисков сельскохозяйственных предприятий Донецкого региона на примере ООО «Агродом 2».*

Методы. *В процессе исследования использованы: методы теоретического обобщения и сравнения, анализа и синтеза (для определения специфики оценки рисков сельскохозяйственной отрасли), статистический (для анализа социально-экономического развития региона), табличный (для представления методик оценки рисков сельскохозяйственных предприятий).*

Результаты. *На основании проведенного исследования проанализированы виды рисков и методы их снижения на сельскохозяйственном предприятии, предложена методика оценки рисков на предприятии, которая должна включать: мониторинг и анализ внешних и внутренних факторов риска с целью ранжирования факторов риска в зависимости от вероятности риска и степени риска; экспертную оценку уровня риска, исходя из факторов риска, которые характеризуют хозяйственную деятельность предприятия данной отрасли; разработку мероприятий по снижению рисков на предприятии.*